

תמונת המציאות אינה נגלית כהווייתה. היא נרקמת מחוץ להגדרות ברורות ונעה באקראיות בין מסרים סמויים שמבקשים להתגלות. גילויי העתיד נמסים אל דימויי עבר ונמהלים בתוכם עד שהנראות הקיומית משתנה. מעשה האמנות נוגע ברסיסי התובנה שמותירים אחריהם חומרי היומיום ומהדהד בעמימות חיבור ופירוד, שכחה וזיכרון, הכרה והדחקה. תודעה היא תופעה שבה, מעבר לרצף של רגעים מובחנים, מתקיימת התרחשות שמטביעה חותם. מאורעות נשכחים ומודחקים ודימויים צפים ונעלמים ואלה מצטרפים להתרחשויות שהתפישה לבדה מקנה להם משמעויות. חוסר היציבות של שדה התפישה הוא תופעה מקורית שהאמנות מחפשת לה ביטוי.

השבריריות המתעצמת של עולם התופעות בעידן של היצף מידע מערערת את הייצוג המסורתי של האמנות כרצף מובחן תחת קורת גג תרבותית מוגדרת בגלריה ובמוזיאון. שינויים אלה כרוכים בתחושה של מגעים ונתקים שנדרשים לתהליך שבו יחסי אמנות וקהל מזמנים הידברות שהיא יותר מייצוג מסורתי של חיזיון. ההרכבים המפורקים והמפוזרים שמציבה דליה זרחיה בנקודות שונות בסביבת המסחר, הייצור, הסדנאות והגלריות של קריית המלאכה מנסים להיענות לתנודות הפרימה והצירוף של מעשה האמנות, ולעבדם למופע של גופים קיימים המשפיעים על גופים אחרים.

העבודות מונעות באמצעות סיפור מסגרת שנחשף לסביבה העמלנית של קריית המלאכה. הן מונחות באקראיות לצד ובתוך הגלריה – "מקום לאמנות". בשיפולי קיר חלונות משופע, על קורות, בפריסקופ שצמוד לעמוד, בפינות חדרי הגלריה, בין רגלי שולחן הכניסה הרחב, על מדפי הספרים, בין קלסרי אמני הגלריה, במפעל לשיפוץ מנועים סמוך ועל מעקה פרוזדור שמוביל לגלריות בנימין ואינדי השכנות. ההצבה המבוזרת נוגעת בסיפור ששקע אך צף ועלה בעת פינוי בית אמה של זרחיה לאחר מותה. במהלך הפינוי חשפו החפצים הנארזים עבר יצירתי נשכח בחיי האם ועוררו מסכת חושים של מראות, קולות, מגע וריח. החיבור עם

החפצים במהלך הפרידה מהם פעל כהליך העבודה בסטודיו שבו היצירה בחומר מצפה מחשבות סמויות.

נקודת מוצא אחת של הסיפור מתחילה בוורשה, מקום הולדת הסבתא, ועוברת למקום הולדת האם בירושלים. מבית מסחר למחוכים וחזיות משפחתי שהוקם שם למנזר סן ג'וזף בבית לחם, אליו נשלחה האם בשנות ילדותה בשנים 1937-1945 בגיל שמונה עד שש עשרה כדי שהסב והסבתא יתרכזו בפרנסה. בתום לימודיה במנזר חזרה הנערה לבית המשפחה וניסתה, באמצעות ייצור חזיות, להוכיח להוריה הנוקשים שיש ערך לקיומה. חזיות אלה יחד עם תצלומים מימי המנדט נגנזו עמוק במגירות הבית והעלימו ילדות ומאבק נשי להשתלב, להוכיח ולרצות. בסופו של דבר בחרה האם להיות עקרת בית גאה למרות ההשכלה הרחבה שרכשה במנזר והיצירתיות שהפגינה בעסקי המשפחה. געגועיה לבית שלא היה לה עד יום נישואיה גברו על שאר כישוריה. נקודת מוצא שנייה של הסיפור היא דמות הסב מצד האב, אברהם זרחיה מדמשק, אמן ומורה לריקועי נחושת שלימד מ-1923 בבצלאל. הוא נולד בחצביה, אזור שבו פעלה קהילה יהודית גדולה שהשתייכה ל"יהדות החרמון" – יהודים שהתגוררו בין צפון ארץ ישראל, לבנון וסוריה. את לימודיו בריקועי נחושת החל בחצביה ומשם עבר לדמשק, ללמוד את אמנות ריקועי הנחושת אצל אמנים ובעלי מלאכה ידועי שם.

הגלוי והסמוי, הנשי והגברי, האמנותי והאומנותי, העמלני והיצירתי, הנדודים, המאבקים, השכחה והזיכרון, המגדר החברתי ועולמות התרבות השונים, מעלים ומעלימים פירושים, שוברים תמונה במקום להרכיבה. הסוד שבמגירות האם מסמן מרחב שאיננו אחד וחיבוריו לביוגרפיה של הדור הבא מקוטעים ונעלמים כאופק מתרחק. יותר מתשובות עולות שאלות אודות התמדה, למידה, פרימה, יופי, רכות, נשיות, מעמד, עצמיות, מסורת. יותר מחפצים נרמז מסע אנושי מקוטע ומסתורין צופן סוד.

עמי שטייניץ